

به بۆنه‌ی هه‌لۆه‌شاندنه‌وه‌ی سوپای عێراقه‌وه

سێنج مه‌مه‌د نه‌مین

او‌یه‌ك له‌مه‌وه‌ر، پۆل برێمه‌ر سه‌رۆكی ده‌سته‌لاتی كاتی هاوپه‌یمانان له‌ عێراق، چه‌ند ده‌زگایه‌كی هه‌لۆه‌شاندنه‌وه‌، كه‌ سوپا یه‌كێكیان بوو. ئه‌و سوپایه‌ی له‌ دامه‌زراندنییه‌وه‌ تا رۆژی هه‌لۆه‌شاندنه‌وه‌ی، سه‌ركوتكردی گه‌لانی عێراق به‌گشتی و گه‌لی كورد بو‌تایه‌تی نه‌ركیكی سه‌ره‌كی بووه‌. . .

سالی ١٩٩٥، دوا‌ی ئاهه‌نگی ده‌رچوونی قوتابییانی كۆلیژی سه‌ربازی قه‌لاچولان، له‌ ژووری به‌رپز پاسگری ئه‌وكاته‌ی كۆلیژ، كاك "حه‌مید حاجی ئه‌حه‌مد" گو‌یمان بۆ هه‌ندێ له‌ پوونكرده‌وه‌كانی شلكردبوو. به‌ لیبوونه‌وه‌ی پیرۆزبایی و ده‌ستخۆشیکردن به‌سه‌ر ئه‌و براهیه‌و مامۆستایانی كۆلیژه‌كه‌و دامه‌زرینه‌رانیدا داباری. نووسه‌ری ئه‌م چه‌ند دیپه‌ش ناچاربوو قسه‌یه‌ك له‌و پروه‌وه‌ بكات، به‌ تایه‌تی كه‌ به‌ نوینه‌راهه‌تی "رێكخراوی مافی مرۆف" بۆ ئاهه‌نگه‌كه‌ بانگه‌یشتكرابوو. قسه‌كانم پێچه‌وانه‌ی هه‌موو قسه‌كه‌رانی دانیه‌شته‌كه‌ كه‌وته‌وه‌، چونكه‌ به‌ چاویكی دی له‌و ئه‌ركه‌م ده‌روانی، به‌و چاوه‌ی، كه‌ ئه‌و سوپایه‌ی ده‌یبووم به‌چ جوړیك پینیشلی مافی دانیه‌شتوانی و لاته‌كه‌ی خۆی كرده‌بوو، بۆیه‌ وه‌ك ئه‌وان به‌شان و بالی كۆلیژه‌كه‌دا نه‌هاتم، وتم: ئه‌گه‌ر ده‌رچوانی ئه‌م كۆلیژه‌ بۆ ئه‌وه‌بێ كه‌ سوپایه‌ك، له‌ شیوه‌ی سوپای عێراق پێكبینن، ئه‌وا من نه‌ك هه‌ر پیرۆزبایی لێناكه‌م به‌لكو پرپه‌دل حه‌ز به‌ پێكه‌اتنیشی ناكه‌م. چونكه‌ سوپای عێراق و ته‌نانه‌ت سوپای زۆریه‌ی و لاتانی ناوچه‌كه‌ش، نه‌ك هه‌ر پۆلی سوپایان نه‌بینیوه‌و نابینن، كه‌ پارێزگاریكردنی سنوور ئه‌ركیكی سه‌ره‌كیه‌تی، به‌لكو پۆلی سه‌ره‌كییان بۆته‌ ده‌زگایه‌كی سه‌ركوته‌ری وا كه‌ به‌ ئاهه‌موارترین شیوه‌ ده‌ستی له‌ دانیه‌شتوانی و لاته‌كه‌ وه‌شاندبێ، ئه‌ویش ئه‌ك به‌رامبه‌ر به‌وانه‌ی كه‌ خۆیان و ته‌نی "تیکده‌ر - مخرب"ن، به‌لكو به‌رامبه‌ر به‌ خه‌لكی ئاسایی كرده‌یانه‌. . .

ئیه‌ستا به‌ بۆنه‌ی هه‌لۆه‌شاندنه‌وه‌ی سوپای عێراق و هه‌ولدان بۆ دامه‌زراندنی سوپایه‌كی نوێی شارستانی، سوپایه‌كی وا كه‌ ده‌گه‌من نه‌بێ له‌ ناو شارو شوینه‌ گشتیه‌كاندا نه‌بینرێن، حه‌زمكرد ئه‌م چه‌ند نمونه‌یه‌ی ره‌فتاری سه‌ربازو ئه‌فسه‌رانی سوپای عێراق به‌بیر خۆینه‌ران بێنمه‌وه‌، ئه‌ویش به‌شێكی زۆر كه‌می ره‌فتاره‌كانیان، به‌ هیوام له‌ دوا‌پوژێكی نزیکدا بتوانم هه‌مووی له‌ كتێب‌كدا كۆبكه‌مه‌وه‌. .

لیرده‌دا حه‌زده‌كه‌م ئاماژه‌ به‌ شتیك بكه‌م كه‌ بكوژانی كورد هه‌میشه‌، له‌بری چاره‌سه‌ری كیشه‌كه‌ی هه‌ولیانداوه‌ به‌هه‌زانه‌ترین شیواز سه‌ركوتیه‌ك، ئه‌وه‌تا: "له‌ كانونی دووه‌می ١٩١٩ هه‌یزی ئاسمانی شایانه‌ی به‌ریتانیا بۆردومانی كوردی كرده‌وه‌، كه‌ وه‌ك زانراوه‌ ئه‌وه‌ بۆ یه‌كه‌مجار بووه‌ شوپش به‌ بۆردومانكردن سه‌ركوتبكریت، پیده‌چێ له‌ هه‌رشه‌ پیاوه‌ی سه‌ربازیه‌ هه‌زانه‌تر كه‌وتیته‌وه‌." (١). فوئاد عارفیش له‌ بیره‌وه‌رییه‌كانیدا ده‌لێ: "كاتی دووه‌م راپه‌رینی شیخ مه‌حمود، فرۆكه‌ جه‌نگیه‌كانی به‌ریتانیا به‌رده‌وام بۆردومانی سلیمانیان ده‌كرد، ئه‌مجاره‌یان بۆردومانه‌كه‌ به‌ راده‌یه‌كی وا سه‌ختبوو كه‌ له‌ كۆتایی ئایاری ١٩٢٤ ئینگلیزه‌كان هاتنه‌ ناو سلیمانیه‌وه‌، ته‌نیا ٧٠٠ كه‌سی تیا ما‌بوو، كه‌ ئه‌وكات ژماره‌ی دانیه‌شتوانه‌كه‌ی خۆی له‌ ٢٠ هه‌زار كه‌س دده‌ا، ئه‌ویش وه‌ك له‌ ده‌قی ئه‌و راپۆرته‌دا هاتوه‌ كه‌ میری به‌ریتانیا سه‌باره‌ت به‌ به‌رپه‌وه‌بهرایه‌تی عێراقی نیوان نیسانی ١٩٢٣ تا كۆتایی ١٩٢٤ پێشكه‌ش به‌ كۆمه‌له‌ی نه‌ته‌وه‌كانی كرد." (٢). وه‌ك ده‌شزانین ٤٢ سال دواتر، واته‌ له‌ ١١ ئه‌یلولی ١٩٦١دا كه‌ چه‌كدارانی كورد به‌ ساده‌ترین چه‌كه‌وه‌، ره‌نگه‌ تهنگی "بزنه‌و" گرنه‌ترینیان بووبێ، له‌ هه‌ر دوو ده‌ریه‌نده‌كه‌ی "بازیان" و "خان‌دا" خۆیان قایمكردو به‌چه‌ند داوایه‌كه‌وه‌ ئه‌و راپه‌رینه‌یان راگه‌یانده‌ كه‌ دواتر به‌ شوپشی ئه‌یلول ناوی ده‌ركرد، به‌ فرۆكه‌ی میگ وه‌لامدراوه‌. (باسه‌كه‌ی ئیمه‌ لیڤه‌ به‌دوا ده‌گرێته‌وه‌) ئه‌و بۆردومانه‌ بووه‌ هۆی بڵاوه‌پێكردنی چه‌كداران و دروستبوونی مه‌فره‌زه‌ی كه‌م ژماره‌و سه‌ره‌تا له‌ ناوچه‌ سه‌خته‌كاندا خۆیان قایمكرد. گه‌لیك بۆچوونمان سه‌باره‌ت به‌ هه‌لگیرسانی ئه‌و شوپشه‌ بیستوه‌، هه‌ر له‌وه‌ی كه‌ گوايه‌ كاردانه‌وه‌ی ئا‌غاو ده‌ره‌به‌گه‌كانی دژ به‌ بریاری چاككردنی كشتوكال بووبێ بیگه‌ر، تا ده‌گاته‌ پیلانی ئیمپریالیزم و ده‌وله‌ته‌ كۆنه‌په‌رسته‌كانی ناوچه‌كه‌. بیگومان من له‌ كاتیكدا ئه‌و هۆیان به‌ته‌ناكه‌مه‌وه‌، به‌لام پێشم وانیه‌ هه‌ر ئه‌وانه‌ تاكه‌ هۆی هه‌لگیرسانی شوپشێكی نه‌ته‌وه‌یی له‌و جوړه‌ بووبن، چونكه‌ گه‌ر وا‌بوايه‌ ئه‌وا ئه‌میش وه‌ك هه‌ندێك

لهو په له قازانه‌ی باشووری نه وولاته (عیراق) دواى ماوهیه کپ ده‌کرایه‌وه و ده‌یان سال به‌رده‌وام نه ده‌بوو. مانه‌وه‌ی کیش‌ه‌ی نه‌ته‌وه‌ی کوردو چاره‌سەر نه‌کردن‌ی و نه‌و ناکۆکیانه‌ی له‌ ناو ده‌ستووری کاتی دواى شوپرشى ١٤ گه‌لاویژى ١٩٥٨ و دوورکه‌وتنه‌وه له‌ مه‌نتقى و تووویژو به‌گه‌رخستنى سوپاو هیژه چه‌کداره‌کان بۆ سه‌رکو‌تکردن‌ی، رقی وولاتانى ناوچه له‌ ده‌سته‌لاته‌که‌ی شوپرشى ١٤ گه‌لاویژى ١٩٥٨ و، گه‌لیک شتى دى که لی‌رده‌ا شوینی باسکردن‌یان نییه، زه‌مینه خو‌شکه‌رى شوپرشه‌که‌و به‌رده‌وامى بوون. به‌لام فوناد عارف که کوردی‌کی دلسۆزو دۆستى‌کی نزى‌کی ده‌سته‌لاتدارانى رژى‌مه‌یه که له‌ دوايه‌که‌کانى عیراق بووه له‌و پوه‌وه شتى‌کی سه‌رنج‌راکیش باسده‌کات: "به‌رزانى گه‌رايه‌وه و عیراقییه‌کان به‌ عه‌رب و کوردیان‌ه‌وه پیشوازییه‌کی وایان‌کرد که پیشتر بۆهیچ سه‌رکرده‌یه‌کی کوردی دى نه‌کراى" (٦) له‌ په‌راویژى پینجه‌مى هه‌مان لاپه‌ره‌شدا ده‌لئى: "میژوونوسى کورد - جه‌میل به‌ندى رۆژبه‌یانى (که‌ سالى ٢٠٠١ له‌ به‌غدا له‌مالى خویدا کوژراو تا ئیستا بکوژه‌که‌ی نه‌ناسراوه - سالج) نه‌و کاته له‌ مه‌نده‌لى بووه، بۆی گى‌رامه‌وه، چونکه‌ پیوه‌ندى باشى به‌ . الحزب الوگنى ال‌دیمراسى . یه‌وه هه‌بووه، دوو هه‌فته دواى گه‌رانه‌وه‌ی به‌رزانى له‌ یه‌کی‌تى شوهره‌وى، (حسین جه‌میل) بانگی‌کردوه بۆ به‌غداو پی‌یراگه‌یان‌دووه که . کامل جادرجى . سه‌رۆکی حیزب، حه‌ز ده‌کات بی‌دواکه‌وتن سه‌رى بدات، که چۆته‌ لای، جادرجى داواى لی‌کردوه پچینه‌ لای به‌رزانى و پی‌ییلئى با راده‌یه‌ک بۆ نه‌و پیشوازییه‌ گه‌رمانه‌ دانئى که رۆژانه بۆه‌رکوى پچینه‌ بۆی ده‌کریت، به‌تایبه‌تى له‌ ئوتیل . سه‌میرامیس . که لی‌ی دابه‌زیوه، تا نه‌وه‌ی به‌رامبه‌ر ره‌شید عالى گه‌یلانى کرا له‌گه‌ل نه‌میشدا دووباره نه‌بینه‌وه، چونکه‌ نه‌ویش دواى سه‌رکه‌وتنى شوپرش له‌ گه‌رانه‌وه‌یدا به‌ گه‌رمى پیشوازی‌کرا، وه‌ک . جادرجى ووتى . عه‌بدولکه‌ریم قاسم له‌و جوړه‌که‌سانه‌ نییه که به‌رگه‌ی نه‌م شتانه‌ بگرئ، رۆژبه‌یانیش به‌ به‌رزانى راگه‌یان‌دبوو. " (٦) نه‌مجا فوناد عارف له‌سه‌ر قسه‌که‌ی ده‌روات و ده‌لئى: "چونکه‌ من خو‌م به‌ کیش‌ه‌که‌وه به‌ستبووه و پراشم پی‌یه‌تى، بۆ میژوو ده‌لیم، که مه‌لامسته‌فاو پارتى دیموکراتى کوردستان نه‌یان‌ده‌ویست شه‌رپه‌کن، به‌لکو عه‌بدولکه‌ریم قاسم تا که‌س به‌ ده‌ورى مه‌لامسته‌فاوه نه‌هیلئى، پی‌یلانى شه‌رى داده‌ناو له‌و باوه‌ره‌شدا نه‌بوو که شه‌رپه‌که‌ زۆر بخایه‌نیت. " (٥)

له‌ کوردستان سوپا شه‌رى کى ده‌کرد:

نامه‌وى بگه‌ریمه‌وه بۆ سه‌ره‌تای دامه‌زاندنى ده‌وله‌تى عیراقى نویی دواى جه‌نگه‌ جیهانى یه‌که‌م، چونکه‌ نه‌وه‌یان به‌شیکى جیاوازی نه‌م نووسینه‌یه ده‌بئى، به‌لکو حه‌ز ده‌که‌م نه‌و به‌شه‌ بخه‌مه به‌رده‌مى خوینه‌رانى هه‌فته‌نامه‌ی "هاولاتی" که له‌ دواى هه‌لگى‌رسانى شوپرشى ١٩٦١ هوه ده‌ستپیده‌کات. سه‌ره‌تای به‌رپابوونى شوپرش، به‌شیک له‌ سه‌رکرده سوپاییه‌کانى نه‌و سه‌رده‌مه به‌ جوړیک ده‌رزى سه‌ربازه‌کانیان داده‌ا که کورد هه‌ر هه‌موو یاخى و جوداخوازو ناگر په‌رست بن و نابئ ده‌ستیان لی‌بپاریژئ. نه‌وکاته نه‌گه‌ر چى "عه‌بدولکه‌ریم قاسم" دروشمى ناحیزبایه‌تى سوپای به‌رزکردبووه، به‌لام گه‌لیک نه‌ندامى زۆربه‌ی لایه‌نه‌کان به‌ ناشکرا حیزبایه‌تییان پیوه‌ دیاربوو. په‌وته نه‌ته‌وه‌یه‌کانى عه‌رب، که وایان ده‌زانى: ". . . ئیمه‌ تیگه‌یشتنمان بۆکورد وایوو که نه‌وان په‌ویان بۆسه‌ر خاکی عه‌رب کردبئ و هاتبن تا له‌ وولاته‌که‌یاندا میوانیان بن. . ." (٦) جا نه‌گه‌ر نه‌وه بۆچوونى یه‌کی‌کیان بووبئ که له‌ماوه‌ی یه‌که‌م ده‌سته‌لاتى به‌عسدا پۆستى وه‌زاره‌تى ده‌ره‌وه‌ی به‌ده‌سته‌وه‌ گرتبئ، ئیتر ده‌بئ نه‌فسه‌ره‌کانیان چۆنچۆنى له‌و مه‌سه‌له‌یه گه‌یشتن. هه‌ر بۆیه نه‌و سه‌رده‌مه په‌لدارى‌کی سه‌ربازیه‌یه‌ی په‌وته نه‌ته‌وه‌یه‌یه شو‌قینیه‌یه‌کانى نه‌و کاته له‌هه‌ر شوینى‌کی کوردستاندا بووبیت هیچ جیاوازییه‌کی له‌ نیوان چه‌کدارى‌کی کوردو ساوايه‌کیدا نه‌کردوه. "زه‌عیم سدیق و غانم میسباحى یاوه‌رى له‌ ناوچه‌ی سلیمانى و به‌دره‌دین عه‌لى له‌ ناوچه‌ی هه‌ولیر به‌ جوړیک که‌وتنه‌ ویزه‌ی دانیش‌توانى بی‌چه‌کی نه‌و دوو شاره‌و ناوچه‌کانى تری کوردستان که په‌نگه‌ هه‌رگیز بیر نه‌چنه‌وه. . ." (٧) له‌و سه‌رده‌مه‌دا کوکوژى کورد له‌ سه‌ر ده‌ستى نه‌مانه‌دا ده‌ستى پیکرد. به‌گه‌یشتنى نه‌م سه‌رکرده سه‌ربازیه‌یه بۆ ناوچه جوړبه‌جوړه‌کانى کوردستان که‌وتنه سوکایه‌تى به‌ دانیش‌توانى شارو شاروچکه‌و گوندنشینه‌کانى ژیر ده‌سته‌لاته‌که‌یان.

سالی ۱۹۶۲، له سەر شهقامی نیوان عه‌ربه‌ت و دهره‌ندیخان زیلیکی سهربازی ده‌که‌وێته بۆسه‌یه‌کی پێشمه‌رگه‌وه، زیله‌که ده‌سووتیڤی و چه‌ند سهربازیکی سه‌رنشینیشی ده‌کوژرین و بریندار ده‌بن. له تۆله‌ی ئه‌وه‌دا، زه‌عیم سدیق به‌ خۆی هێزیکه‌وه هه‌لده‌کوته‌یه‌ سهر گوندی "سیداره"، که نزیکترین گوند بووه له شوین پروداوه‌که‌وه، له کاتیکیدا ئه‌و پیاوانه‌ی له گونده‌که‌ بوون، مه‌لاکه‌یان به‌ قورئانیکه‌وه پێش خۆیان ده‌ده‌ن و ده‌چن به‌ پیر هێزه‌که‌وه تا بێتاوانی خۆیان رابگه‌یه‌نن، زه‌عیم سدیق نه‌ک هه‌ر پیز بۆ قورئانه‌که‌ دانانی، به‌لکو هه‌ر ۱۸ پیاوه‌ سقیله‌که‌ پیز ده‌کات و، له‌بری زیل و سهربازه‌ کوژراوه‌کانی خۆیان گولله‌بارانیان ده‌کات. (کاک محهممد سدیق) که ئه‌وکاته له دهره‌ندیخان کاریکردووه‌وه، ئیستا له هۆلندا ده‌ژی، بۆی باسکردم "به‌هۆی چه‌ند پیاو چاکیکی شاره‌که‌وه ۳ سه‌عات مۆله‌تیان له سهربازگاکی دهره‌ندیخان وه‌رگرتووه‌ تا پچن ته‌رمه‌کان به‌شارنه‌وه‌وه، ئه‌وان هه‌ر ۱۸ که‌سه‌که‌یان شارده‌وته‌وه، ئه‌ویش بێشتن و کفنکردن و، هه‌ر به‌جگ و به‌رگی خۆشیانه‌وه‌وه له گوژپێکی به‌ کۆمه‌لیان ناو، چونکه‌ بواریان نه‌داون له‌و ماوه‌ که‌مه‌ زیاتر له‌ شوینه‌که‌دا بمیینه‌وه. سهربازه‌کان هه‌ر به‌کوشتنی ئه‌و ۱۸ که‌سه‌ وازیان نه‌هیناوه‌وه، ئاگریشیان له گونده‌که‌ به‌رداوه‌وه." هه‌ر به‌پێی قسه‌ی ئه‌و براهیه‌ که سهربازه‌کان گه‌راونه‌ته‌وه‌وه بۆ سوکایه‌تیکردن به‌ خه‌لکه‌که‌، به‌ کوردیه‌کی شه‌ق و شر و وتویانه (شقارته . ناگر. .) واته ناگریان له گونده‌که‌ به‌رداوه‌وه. کاک محهممد له‌سه‌ر قسه‌که‌ی به‌رده‌وام ده‌بێ و ده‌لی: "هه‌ندیک له‌وانه‌ی زوو فریا که‌وتبوون و هه‌لاتبوون به‌ برینداری دهرباز بپوون". (نه‌سه‌رده‌ین هه‌ورامی) یش، که ئیستا له هۆلندا ده‌ژی، ئه‌وکاته له به‌غداوه‌وه له‌گه‌ل ئه‌و قافله‌یه‌دا ده‌گه‌رپێته‌وه بۆ سلیمانی به‌سه‌ر کاره‌ساته‌که‌دا چووه‌وه بۆ خۆی لاشه‌کانی دیوه. نووسه‌ری ئه‌م چه‌ند دێره‌ش کاره‌ساته‌که‌ی چاک له‌ بیره. سه‌باره‌ت به‌ سووتاندنی قه‌زای چوارتای سه‌ر به‌ پارێزگای سلیمانی، کاک محهممد سادق له‌و دانیشته‌دا وتی: "هاشم عه‌بدولجه‌بار"^(۸) که له دهره‌ندیخان به‌رپرسی سهربازی بوو، پێوه‌ندی به‌ که‌سایه‌تییه‌ ناسراوه‌کانی شاری دهره‌ندیخانه‌وه‌وه باش بووه‌وه، گه‌لی جار زۆر شتی لا ده‌درکاندن. سه‌باره‌ت به‌ سووتاندنی چوارتا ووتی: "که زه‌عیم عه‌بدولکه‌ریم قاسم برووسکه‌ی نه‌سووتاندنی چوارتای نارد، هێشتا هێزه‌ سهربازییه‌کان له چوارتا نزیک نه‌بوونه‌وه، که‌چی زه‌عیم سدیق وه‌لامی برووسکه‌ی و دا‌بووه‌ که تازه له ده‌ستچووه‌وه سووتیڤراوه‌وه، ئه‌مجا پاشتر سووتانی". ئه‌وه ره‌فتاری هه‌ندیک له ئه‌فسه‌ره‌ نه‌ته‌وه‌یه‌کانی ناو سوپای عێراق بوو، که له‌و سه‌رده‌مه‌دا کوردیان به‌ میوان داده‌ناو، ده‌یانویست نه‌یانپێن.

هه‌رچه‌نده‌ شه‌ر مالمویرانی له‌ دوايه‌وه له هه‌موو پوژگاریکیدا دانیشتوانی ناوچه‌ی شه‌ر تووشی ده‌یان چه‌رمه‌سه‌ری و ناخۆشی دین، چونکه‌ شه‌ر ناوی خۆی به‌ خۆیه‌وه‌یه‌تی، به‌لام جیاوازییه‌کی زۆر له نیوان شه‌ری نزیکه‌ سال و نیوه‌ی ماوه‌ی ده‌سته‌لاتداریتی عه‌بدولکه‌ریم قاسم و دواتریدا هه‌یه. ته‌نانه‌ت ئه‌و به‌رپرسانه‌ی دواتر که ئیستا بیره‌وه‌ریه‌کانیان ده‌نووسنه‌وه‌وه دان به‌وه‌دا ده‌نین "پیموایه‌ عه‌بدولکه‌ریم قاسم دلگه‌رانانه‌ شه‌ری کوردی ده‌کرد. ."^(۹) من بۆخۆم شایه‌تخالی چه‌ند شتی که ده‌کرێ بۆ میژوو لیڤه‌دا باسبکین و به‌ نمونه‌ به‌یڤرپێته‌وه. ئه‌ندامی تیپی وه‌رنشی ئاسۆی سلیمانی بووم، که له گه‌ره‌کی کانیسکان دامه‌زراو، یاریگاگه‌شمان له‌پال "حامیه‌ی سهربازی" شاردا‌بوو، که ئه‌وکاته "ده‌شتی ته‌یاره‌خانه‌ی" پێده‌وترا. ئیواره‌یه‌کیان له‌گه‌رمه‌ی یاری نیوان خۆماندا، یه‌کیک له‌و سهربازانه‌ی بۆ سه‌یرکردن به‌ ده‌ورمانه‌وه‌وه بوون ها‌ته‌ ناومان و خۆی له یارییه‌که‌مان هه‌لقورتاند، ئیمه‌ش یه‌ک دوو جار به‌خۆشی داوامان لی‌کرد یارییه‌که‌مان لی‌تیک نه‌دا، سوودی نه‌بوو، به‌ربوینه‌ گیانی، سهربازه‌کانی براده‌ری بی‌هه‌وه‌ی له‌سه‌ری هه‌لده‌ن، له‌ بنده‌ستماندا ده‌ریان هینا. به‌لام به‌ هاتنی زه‌عیم سدیق مسته‌فا باره‌که‌ تا راده‌یه‌کی زۆر گوژراو، ئیتر نه‌ک سهربازی بێت یارییه‌که‌مان لی‌تیکدا به‌لکو هه‌ر پێی چوونه‌ ناو ده‌شتی ته‌یاره‌خانه‌شیان لی‌گرتین. سهربازی چه‌کدارو مپمۆچی واشیان پزانه‌ سه‌ر شه‌قامه‌کان، تا داگیرکه‌رناسا داوای پیناسه‌ له‌ هامشۆکه‌ران بکه‌ن و هه‌لسوکه‌وتی نه‌شیاو له‌گه‌ل دانیشتوانه‌که‌دا بکه‌ن. له‌و سه‌رده‌مه‌دا دوو براده‌رمان که گه‌یشتنه‌ لامان، په‌ستی و دلته‌نگیان لی‌ده‌باری، ئه‌نجام زانیمان، داوای داواکردنی پیناسه‌ شه‌قازله‌یه‌کیان له "که‌مال ره‌وئوف" ی جوانه‌مه‌رگداوه‌وه "عومهری سوڤی" خالیشی " که خۆی بۆ شه‌قازله‌یه‌کی له‌و جووره‌ ناماده‌ کردووه یه‌ک شه‌قیان له‌ که‌لکه‌ ئه‌ژنۆی سه‌رواندووه‌وه. زه‌عیم سدیق داوای له‌ فه‌رمانبه‌رو مامۆستایانکرد برووسکه‌ی نا‌ره‌زایی دژی شوپشی کوردو سه‌روکه‌که‌ی لی‌ده‌ن و ده‌ستخۆشکه‌ریش له‌ سه‌روکی وولات

بکەن، ئەگەرچی پارتي ئەوکاتە پرسی ئیمزاکردنی لە ئەندامەکانی خۆی نەگرت، بەلام واش هەندیکیان نەیانکرد، ئەوەی فرمانەکی جیبەجیبەکردو بەردەستکەوت بە جۆریکی وا نازارو ئەشکەنجەدرا کە پیشتر نەکراب، تەنانەت "فائیز الزوبەیدی" مامۆستای دواناوەندی سلیمانی "عەرەب"یەتییهکە فریای نەکەوت و حسابی شویعیتییهکە و هەلۆیستی ئەو پۆژەیان بۆ کردو شلکوتی عەمریانکردو دواي ماوهیهک بەندکردن بە دەستیکی شکاوهوه بەردرا. ئای لەو پۆژانەکی کە سوپا لە شالۆییدا تیکبشکایە، ئیتر کورد ووتەنی "بەکەر ناویرو بە کورتان پەپەرەپیتی" هەر کە سوپای تیکشکاو دەگەراییهوه، دەکەوتنە گیانی دانیشتوانی شارەکان و تۆلەي لوتشکاو خۆیانیان لە خەلکە بێدەستەلاتەکە دەکردەوه، تەنانەت گوللەپێژینی خەلکیشیان دەکرد. ئەوه حالێ دانیشتوانی ئەو شارە بوو بەدەست زەعیم سیدی ئامیر لیوای بیستەوه، کە بە دڕندەترین لیوای سەریازی ئەوکاتە دادەنرا. وشەیهک لەو سەردەمەدا داهاات و بەسەر دەمی سەرجم دانیشتوانەوه بوو، ئەویش (قلیشایهوه)، کە مەبەست لە قلیشانەوهی زهوی و هەللووشینی هەر کەسیکە کە بەزوتترین کات فریای خۆی نەکەویت و، لەدەست ئەو دڕندانە هەلنەیهت، کە لەبەر هۆیهک و، لەبری جیبەجیبەکاری کاریکی پیشمەرگانە، یان ئەو هیزانەکی لە لوتیان دابوون، لەوان بەردەبوون.

(۱) دواي ئەم هەموو زانیاریانە لیبوردنی چی _ کوردستان _ یان "کلۆلی نەتەوهیهک" نووسینی "راندال"

وهرگیرانی بۆ کوردی د. خەسەر و شالی چاپی یەکەم ۲۰۰۱ لاپەرە ۳

(۲) مذکرات فوءاد عارف الجزء الأول تقديم تعليق الدكتور کمال مظهر أحمد مطبعة خەبات دهوک ۱۹۹۹ - پەراویزی لاپەرە ۲۳

(۳) هەمان سەرچاوه لاپەرە ۲۳۲

(۴) هەمان سەرچاوه لاپەرە .

(۵) هەمان سەرچاوه لا ۲۳۵

(۶) مەسەلەي کورد لە خوارووی کوردستان لە یادداشتهکانی . تالیب شەیب . دا، باسکار ژمارە ۳ هاوینی ۱۹۹۹

لاپەرە ۲۸

(۷) مەسەلەي کورد لە خوارووی کوردستان لە یادداشتهکانی . تالیب شەیب . دا، باسکار ژمارە ۳ هاوینی ۱۹۹۹

لاپەرە ۵۶

(۸) ئەفسەرێکی سەر بە شویعییهکان بووه

(۹) مەسەلەي کورد لە خوارووی کوردستان لە یادداشتهکانی . تالیب شەیب . دا، باسکار ژمارە ۳ هاوینی ۱۹۹۹

لاپەرە ۴۱

تیبی کوردستان نیت:

نەم نووسینە بیروبوونی حاوێنەکەیهت، کوردستان نیت لە ناوهرۆکەکی بەرپرسیار نییه.